בב א מיי׳ פי״ט מהל׳ סנהדרין הל׳ ד סי׳

קלא טוש"ע ח"מ סימן תכ

קט פוש כי מי פיק מפלי בג ב מייי פייד מהלי חובל ומזיק הלי ט

סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

עדות הל' א סמג עשין קי טור ח"מ סי' לח:

סימן תכד סעיף ב: בד ג מיי' פי"ח מו

א) לקמן לו. ב"ק פג: מכות ד: יג:, ב) סנהדרין פה. מכות ט., ג) מכות ד., ד) ושמות כז. כ) וב"ה כ.ז. יד ממש, ה) [דף יב. נו.],

תורה אור השלם וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּה לַאֲבִי הַנַּעֵרְ תְּמִשְׁים בְּסֶף וְלוֹ תְהְיֶה לְאשָׁה תַּחָת אֲשֶׁר עִנְּה לֹא יוּבַל שַׁלְחָה בְּל יָמֶיו: דברים כב כט יָמֶיו: יְמָיוּ: דברים כב כט 2. עִין תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רָגֶל: שמות כא כד וָגֶל: שמות כא כו 3. וְהָיָה אִם בִּן הַכּוֹת הָרְשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט יְנְיֶּ שֶׁכְּלְ וְהַבְּהוּ לְפָנִיוֹ כְּדֵי רִשְׁעְתוּ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב בָּאַרְבָּעִים יָבָנוּ לֹא יֹסִיף פֶּן יֹסִיף לְהַבּתוֹ עַל אֵלֶה מָבָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיף מִבָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיף לעיניף: יְבֵּשֶּׁן. 5. וַעֲשִּׂיתֶם לוֹ בַּאֲשֶׁר זָמֵם לַעֲשׁוֹת לְאָחִיוּ וּבְעַרָתַ הָרַע מִקּרְבֶּף:

. ולא תָחוֹס עֵינֶךְ נֶפֶשׁ 6. וָלֹא תָחוֹס עֵינֶךְ נֶפֶשׁ בנפש עין בעין שן בשן יָד בְּיָד רֶגֶל בְּרָגֶל:

י דָּרָי בָּיֶּלְ דְּּוּבֶּיִלִי דברים יט כא 7. וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם יי בּי בְּיִבּיתוּ בַּאֲשֶׁר עְשָׂה בַּן בַּעֲמִיתוּ בַּאֲשֶׁר עְשָׂה בַּן יֵעְשֶׂה לוֹ: ויקרא כד יט צ. שֶׁבֶּר תַּחַת שֶׁבֶּר עֵיִן 8. שֶׁבֶּר תַּחַת שֶׁבֶּר עֵיִן יַּנֶתֶן בּוֹ: ויקרא כד כ יַּנָתֶן בּוֹ: ויקרא כד כ יַּנָתֶן בּוֹ: ויקרא כד כ 9. עֶרְוַת אֲחוֹתְךְּ בַּת אָבִיךְ אוֹ בַת אָמֶּוְר מוֹלֶדֶתְ בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוץ לא תְגַלָּה עֶרְוָתָן: ויקרא יח ט

הנהות הב"ח

(h) תום' ד"ה מכדי וד"ה חובל בחבירו נמי מכדי :הר״א:

מוסף רש"י

הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה. שאס יש בה משלומי^י ים כם משמותי פרוקה משלם ואינו לוקה, דילפינן בפירוש ריבתה חורה חובל בחבירו למשלומין, וכי אין בה שוה פרוטה לוקה, שעבר על לא יוסיף יוסיף (מכות ט.) לא השם המביאן תשלומין. מלקות משום לא תענה ומשלומין משום כאשר זמס. השם, המקרא וחרות ד) כל המשלם אינו לוקה. דכתיב כדי רשעתו, משום רשעה חחת אחה מחייבו ואי אחה .(DU)

מחם מחם גמר. וגזירה שוה מופנה היא ולמדין ואין משיבין: אפי׳ **סימה.** ההיא דמכות באחותו נערה וכשהתרו בו דאיכא ממון ומלקות ואשמעינן דלקי ולא משלם ומתניתין דכתובות בשלא התרו בו דליכא מלקות: וסמיך ליה ארבעים יכנו. דהיכא דאיכא שתי רשעיות ניעבד

ביה הכחה: בפירוש ריבתה. לחמיה מפרש היכה: שלה השם המביחו לידי מכות כו'. המקרא המביאו לידי מלקות אינו מביאו לתשלומין מלקות מלא תענהדי תשלומין מכאשר זמם וכיון דשני שמות הן חייב על שניהם: נימא כל הלוקה אינו משלם. ונידייניה במלקות מאי שנא ממון דפשיטא להו: יד ביד. דסמיך ליה לא תחום עינך נפש בנפש וגו': כן ינתן. כחשר יתן מום בחדם וגו': מחי טעמה לא אמר כעולא. דגמר גזירה שוה לעונשו ממון ולא מלקות לכל חייבי ממון ומלקות: אם כן. דפטרת בא על אחותו ממלקות בטלת לאו לאו במלקות: שבה שעונש

חובל בחבירו דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי וכי תימא הני מילי היכא דלא אתרו ביה אבל אתרו ביה מילקא לקי ממונא לא משלם יוהאמר ר' אמי א"ר יוחנן הכהו ∗הכאה שאין בה שוה פרומה לוקה היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי לוקה אלא פשיטא דאתרו ביה וטעמא דלית בה שוה פרומה הא אית בה שוה פרומה ממונא משלם מילקא לא לקי כדאמר רבי אילעא בפירוש ריבתה תורה עדים זוממין לתשלומין בהכא גמי בפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין והיכא איתמר דר' אילעא אָהא מעידין אנו את איש פלוני שחייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין דברי ר"מ וחכמים אומרים יכל המשלם אינו לוקה ונימא כל הלוקה אינו משלם א"ר אילעא בפירוש ריבתה תורה עדים זוממין לתשלומין היכן ריבתה תורה מכדי כתיב זועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו יד ביד למה לי דבר הניתן מיד ליד ומאי ניהו ממון חובל בחבירו גמי מכדי כתיב יכאשר עשה כן יעשה לו יכן ינתן בו למה לי דבר שיש בו גתינה ומאי ניהו ממון ורבי יוחנן מ"ט לא אמר כעולא אם כן בטלת יערות אחותך לא תגלה

יש במינו אב הטומאה יותר מככר שהרי יש בו שום כלי שהוא אב הטומאה כגון כלי עך אבל שום אוכל אינו נעשה אב הטומאה ועל שני הפירושים קשה לרשב"א דנימא התם אוכל ראשון יוכיח שאין במינו אב הטומאה ומטמא תרומה אף אני אביא שני וכי תימא מה

לאוכל ראשון שכן עושה שני בחולין טבול יום יוכיח וליכא למיפרך נמי השתא שכן משונה דאין כאן שום שינוי ונראה לפרש נד חמור דהתם לפי שבאין מכח אב הטומאה דטבול יום וכלי חרם וחוכל רחשון כולם נגעו באב הטומאה מה שאין כן בשני דלא נגע אלא בראשון ור"ת מפרש דגבי עדים זוממין שייך לד חמור משום דאותו לד חמור של חובל יכול להיות בעדים זוממין אם העידו על אחד שחבל בחבירו והוזמו דמשלמין . חמשה דברים מה שרלו לחייבו ולד הקל יש לפרש שכן לאו דבחובל ועדים זוממין אין בהן כרת אלא לאו גרידא ולא נגמר מינייהו חייבי כריתות וכן בפ"ק דמכות (דף ד:) דיליף ממוליה שם רע ועדים זוממין דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו ופריך מה להלד השוה שבהם שכן לד חמור יש לפרש כי הכא לרבינו תם ולרבינו ילחק ובפרק כילד לולין (פסחים דף עז.) גבי במועדו ואפילו בטומאה דאמר אי כתב בתמיד שכן כליל ואי כתב בפסח שכן כרת בתרוייהו שכן יש בהן לד חמור התם יש שום פירכא אחריתי דלא מלינו למילף במה הלד ולא חש הש"ס לפרשה ובטעם מועט מסתלק לומר דלריכי: אלא עולא תחת תחת גמר. מלינו למימר לפי מסקנא זו דלא האמר עולא דממונא משלם ולא לקי אלא בהנהו תלת דגלי בהו קרא וליכא למימר דילפינן לעולא בכל

חובל דוכתא מתחת נחינה ישלם כסף דמהאי גזירה שוה ילפינוף מיטב בכולהו דדוקא לענין מיטב נחקבל שהוא גוף החשלומין דאם לא כן מקשי לר' יוחנן ולאביי דפליגי אעולא דאטו מי לית להו גזירה שוה לענין מיטב והכא לעולא אייתר ליה האי תחת למיפטר ממלקות

אלו נערות פרק שלישי כתובות

אלא עולא תחת תחת גמר כתיב הכא

יתחת אשר ענה וכתיב התם יעין תחת עין מה התם ממונא משלם מילקא לא לקי אף

כל היכא דאיכא ממונא ומלקות ממונא

משלם מילקא לא לקי רבי יוחגן אמר אפי׳

תימא אחותו נערה כאן שהתרו בו כאן שלא

התרו בו אלמא קסבר רבי יוחנן כל היכא

דאיכא ממון ומלקות ואתרו ביה מילקא לקי

ממונא לא משלם מנא ליה לר' יוחנו הא

אמר קרא יכדי רשעתו שמשום רשעה

אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום

שתי רשעיות וסמיך ליה יארבעים יכנו והרי

מגזירה שוה דחובל בחברו הלכך לריך לומר לקמן לעולא דנפקא ליה בושת ופגם מדרבא: [בובא ליה לד"י הא. וא"מ לעיל בעי מנא ליה לעולא דממונא משלם ולא לקי כו׳ והשתא בעי איפכא וי"ל דהכא משום ג"ש דתחת תחת קאמר מנ"ל לר"י דלא דרשינן ג"ש להכי דג"ש זו נתקבלה לכ"ע בבכורות (דף יב.) לגבי בכור]:

שלא השם המביאו לידי מלקות מביאו בו'. פירש נקונטרס משום דממון ומלקות אתו מתרי קראי מלקות מלא תענה וממון מועשיתם לו כאשר זמם וקשה דכ"ש דאי הוו כתיבי בחד קרא שילקה וישלם שהיה לוקה ומשלם ומיהו שמא יש לפרש לפ"ה משום דממון ומלקות אתו מתרי קראי אין לנו לבטל פסוק אחד לגמרי ולקיים האחר אבל אם היו באים שניהם מועשיתם לו כאשר זמם כגון שהעידו על אחד שהוליא שם רע על אשתו דבאין לחייבו ממון ומלקות אין לוקין ומשלמין ואין נראה לר"י דלא מסתבר שלא יהו חייבין ממון ומלקות בכה"ג כיון שרצו לחייבו שניהם ונראה לר"י לפרש שלא השם המביאו לידי מכוח כו' כלומר שהתשלומין לא נכתבו בסמוך למלקות דאם היה כתוב באותו פסוק עצמו לא תענה ואם ענה ועשיתם לו כאשר זמם אז ודאי הוה אמינא דה"ל לאו שניתק לעשה ולא ילקה עליו אבל עתה שנכתב רחוק זה מזה לא הוי ניתק לעשה ולא דמי ללאו דגזילה דחשיב ליה ניתק לעשה בפ׳ בתרא דמכות (דף טו.) ובשלוח הקן (חולין קמת), אע"ג דעשה דוהשיב את הגזילה לא כתיב אלל לאו דלא תגזול דהתם ודאי ע"ר הוא ניתק לעשה שהרי עוקר גזילה מתחת ידו אבל קרא דועשיתם לו כאשר זמם אינו עוקר הלאו דלא תענה דעל ידי שאנו עושין לו כאשר זמם אינו נעקר עדותו אלא ע"י שהוזם הלכך לא חשבינן ליה ניתק לעשה כיון שלא נכתב אחריו סמוך לו והר"ר שלמה מדרויי"ש מפרש שלא השם המביאו לידי מכות דהיינו לא תענה מביאו לידי חשלומין פיי אינו בא להיות אזהרה לענוש חשלומין כדאמרינן במכות דממון לא בעי אזהרה ועוד דר' מאיר נפקא ליה אזהרה לכאשר זמם מוכל ישראל ישמעו וייראו ולא יוסיפו כדאמרינן בפ"ק דמכות _(דף ד:) שאם היה לריך לא תענה לאוהרת ממון או לא היה לוקה עליו דמחד לאו לא הוה ענשינן ליה ממון ומלקות:

ין בלמשמע בפ״ק דמכות אההיא דתנן מעידין אנו באיש פלוני שחייב מלקות מ' לוקים שמונים א' מועשיתם כאשר זמם וא' מלא תענה וחכ״א אין סופג אלא מ' ורבנן האי לא מענה מאי עבדי ליה מיבעיא להו לאזהרת עדים זוממים ור"מ אזהרה נפקא ליה מוכל ישראל וגו' משמע דאי לאו קרא אחרינא לאזהרה מלא מענה לא הוה ענשינן ליה חרי מלקיוח ולרבנן אע"ג דלא חענה לא זריך לאזהרח ממון מ"מ אינו לוקה ומשלם משום כדי רשעחו ולא לקי לרבנן אלא כשמעידים שהוא בן גרושה דליכא כאשר זמם ואע"ג דלא מענה לאו שאין בו מעשה ועוד דניתן לאזהרת מיחת ב"ד הכא גלי קרא דלקי מוהיה אם בן הכות הרשען:

מברדי בתיב ועשיתם לו כאשר זמם יד ביד למה לי. וליכא למימר דלמה לי יד ביד דמועשיתם לו כאשר זמם משמע בהדיא ממון דכמו שהיה רולה לחייבו ממון כן יתחייב לו ממון דמלינו למימר דכאשר זמם מיירי במיסה ומלקות אבל בממון מילקא לקי ממונא לא משלם ומיהו קשה לישנא דמכדי כתיב ועשיתם לו כו' יד ביד למה לי דמשמע דמייתורא דלא איצטריך לגופיה הוא דמפיק ליה והא אפילו לא מייתר יד ביד משמע שפיר ממון דליכא לפרושי יד ביד ממש כדנפקא לן בהחובל (ב״ק דף פג: ופד.) מעין תחת עין ועוד הא דקאמר גבי חובל בחבירו כן ינתן בו למה לי דבר הניתן מיד ליד ומאי ניהו ממון אימא הני מילי היכא דלא אתרו ביה דמכן ינתן בו נפקא בהחובל נזק ולא מכאשר עשה אבל היכא דאתרו ביה אימא דמילקא לקי ונראה לר"י דהך סוגיא אתיא כמאן דמפיק התם עין תחת עין ממון מקרא דיד ביד והיינו דקאמר מכדי כתיב ועשיתם לו כאשר זמם ואי ס"ד י) עין תחת עין ממש א"ל יד ביד בעדים זוממין למה לי מכאשר זמם נפקא אלא אייתר יד ביד למידרש דבר הניתן מיד ליד דהיינו ממון אבל אי לא אייתר הוה אמינא יד ביד ממש: (4) הזבר בחבירו בבדי בתיב באשר עשה בן יעשה לו. דמשמע ממון כדאוכחן מייתורא דיד ביד כדפרישית וא"כ כן ינתן בו למה לי והא ליכא למימר דאתא להיכא דלא אתרו ביה דמיד ביד נפקא אלא ע"כ לא אינטריך אלא היכא דאתרו ביה ומיהו הא לא קשיא ליה אתאי אינטריך כאשר עשה וגו' דלא אתרו ביה ומיהו הא לא קשיא ליה אתאי אינטריך כאשר עשה וגו' דנשנה כאן לשום צורך כדאמרינן כל פרשה שנאמרה ונישנית כו' אבל כן ינתן בו למה חזר ושנה שתי פעמים אלא לומר לך דבר הניתן מיד ליד להיכא דאתרו ביה והוא הדין דהוה מלי למימר מכדי כתיב יד ביד כן ינתן בו למה לי: ורבי יוחגן מ"ט דא אמר בעודא. והא ליכא למימר דלא שמיע ליה גזירה שוה דתחת תחת דהא ילפיטן לה בבכורותי? גבי בכור ובכמה מקומות: 😭 בן בשלת ערות אחותך לא תגלה. וא״ת כל לאו שאין בו מעשה ולאו הניתק לעשה ביטלנו הלאו כיון שאין לוקין עליו הא לאו מילמא היא דההיא לאו בר מלקות הוא אבל הכא דשייך ביה מלקות לית לן למידרש גזירה שוה לאפוקי מלקות מיניה כיון דאיכא לאוקומי גז"ש אמילתא אחריתי:

תומפות רי"ד

ור"י אמר אפילו תימא יי באחותו נערה. כאן שהתרו בו כאן שלא התרו בו אלמא קסבר ר"י . ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלח פי המורה. באחותו נערה וכשהתרו בו דאיכא ממון ומלקות דלקי ולא משלם. ומתני׳ דהכא בשלא אתרו ביי דליכא מלקות כ״א ממוז.